

Talât TEKİN, *Dolgwöl Bimun Yöngu: Kül Tigin Bimun, Bilgä Kagan Bimun, Tunyukukı Bimun*, çeviren: Yong-Söng LI, Seoul 2008, 669 sayfa + 1 harita.

*Mehmet ÖLMEZ**

Yukarıdaki eser Prof.Dr. Talât Tekin'in *Orhon Yazıtları* (1988) ve *Tunyukuk Yazıtı* (1994) adlı eserlerinin Yong-Söng Li tarafından Koreceye çevrilip Korece uzmanı Prof. Dr. Young-Il Kim'in yayımı için destek bulmasıyla ortaya çıkan iki çevirinin birleştirilmiş, yeniden düzenlenmiş, genişletilmiş şeklidir.

Orhon Yazıtları (1988), 1993 yılında 고대 튀르크 비문의 연구 [*Godä Türıkı Bimunıy Yəngu* = Esk Türk Yazıtları Araştırmaları] başlığı ile, *Tunyukuk Yazıtı* (1994) ise 1996 yılında 고대 튀르크 비문의 연구(II) — 투뉴쿡 비문 — [*Godä Türıkı Bimunıy Yəngu* (II) — *Tunyukug Bimun* — = Esk Türk Yazıtları Araştırmaları (II) *Tunyukuk Yazıtı* —] başlığını ile yayımlandı. Ancak 1993 yılındaki çeviride çevirenin notları çok azdır. 1996 yılındaki çeviride ise çevirenin belirttiğine göre hazırladığı notların ancak yarısı yer almaktadır. Ayrıca bu iki çeviri dar bir çevrede kaldığı için okuyuculara ulaşmamıştır. Bu sebeple her iki çevirinin birleştirilerek yeniden yayımlanmış olması çok yararlı olmuştur. Bu çeviri 돌궐 비문 연구 — 쉐 티긴 비문, 빌개 카간 비문, 투뉴쿡 비문 — [*Dolgwəl Bimun Yəngu* — *Kül Tigin Bimun, Bilgä Kagan Bimun, Tunyukukı Bimun* — = *Göktürk Yazıtları Araştırmaları* — *Kül Tigin Yazıtı, Bilge Kağan Yazıtı, Tunyukuk Yazıtı* —] başlığı ve çeviren olarak Yong-Söng Li'nin adıyla tek bir cilt halinde 2008 yılında yayımlandı. Bu çeviride çevirene ait 670 not vardır ve bunların büyük çoğunluğu 1993

* Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, İstanbul, olmez.mehmet@gmail.com

ve 1996 yılındaki çevirilerde bulunmamaktadır. Sözlük yeni baştan hazırlanmıştır. Ayrıca, bu çeviride Türkçe asıllarında bulunmayan bazı ek veriler de vardır. Çeviri şu an Orhon yazıtları hakkında başvurulacak tek Korece kaynak konumundadır. Bu yeni çeviriye hazırlarken şimdiye kadarki bazı okuyuşlarda yer alan bazı şüpheli durumlar için çevirmen farklı yorum ve okuyuşları için notlar düşmüştür.

iç kapak sayfası: yazarın adı, çeviren kişinin adı, kitabın başlığı ve yayınevini adı s. 1-3: çeviren önsözü

s. 4-5: (고대 튀르크 비문의 연구 [Godä Türıkı Bimunıy Yöngu = Eski Türk Yazıtları Araştırmaları] başlıklı çeviride geçen) çevirenin önsözü (sadece Prof. Dr. Young-Il Kim'in adı geçmektedir)

s. 6-7: (고대 튀르크 비문의 연구 [Godä Türıkı Bimunıy Yöngu = Eski Türk Yazıtları Araştırmaları] başlıklı çeviride geçen) yazarın önsözü (Türkçe).

s. 8-9: (고대 튀르크 비문의 연구 [Godä Türıkı Bimunıy Yöngu = Eski Türk Yazıtları Araştırmaları] başlıklı çeviride geçen) yazarın önsözü (Korece)

s. 10: (고대 튀르크 비문의 연구(II) — 투뉴쿱 비문 — [Godä Türıkı Bimunıy Yöngu (II) — Tunyukug Bimun — = Eski Türk Yazıtları Araştırmaları (II) Tunyukuk Yazıtı —] başlıklı çeviride geçen) çeviren kişinin önsözü

s. 11-12: (고대 튀르크 비문의 연구(II) — 투뉴쿱 비문 — [Godä Türıkı Bimunıy Yöngu (II) — Tunyukug Bimun — = Eski Türk Yazıtları Araştırmaları (II) Tunyukuk Yazıtı —] başlıklı çeviride geçen) yazarın önsözü (Türkçe; 12 Nisan 1995 tarihli)

s. 13-14: (고대 튀르크 비문의 연구(II) — 투뉴쿱 비문 — [Godä Türıkı Bimunıy Yöngu (II) — Tunyukug Bimun — = Eski Türk Yazıtları Araştırmaları (II) Tunyukuk Yazıtı —] başlıklı çeviride geçen) yazarın önsözü (Korece)

s. 15-16: açıklamalı notlar

s. 17-20: değişen okumalar

s. 21-23: Kısaltmalar

s. 24-26: İçindekiler

s. 27-76: Giriş

s. 77-120: Kül Tigin Yazıtı

s. 121-167: Bilge Kağan Yazıtı

s. 169-194: Tunyukuk Yazıtı

s. 195-351: Açıklamalar

s. 195: başlık

- s. 197-264: Kül Tigin Yazıtı
s. 265-294: Bilge Kağan Yazıtı
s. 295-351: Tunyukuk Yazıtı
s. 353-499: Sözlük
s. 353: başlık
s. 355-499: Sözlük
s. 501-512: Kaynaklar
s. 513-524: Dizin
s. 525-603: Malzeme 1: Orhon Türkçesi Transkripsiyonlu Metin ve Runik Harfli Metin
s. 526: Kül Tigin Yazıtı resmi (batı yüzü)
s. 527-542: Kül Tigin Yazıtı'nın Transkripsiyonlu Metni
s. 543: Bilge Kağan Yazıtı resmi
s. 544-562: Bilge Kağan Yazıtı'nın Transkripsiyonlu Metni
s. 563: Tunyukuk Yazıtı resimleri
s. 564-574: Tunyukuk Yazıtı'nın Transkripsiyonlu Metni
s. 575-587: Kül Tigin Yazıtı'nın Runik Harfli Metni
s. 588-601: Bilge Kağan Yazıtı'nın Runik Harfli Metni
s. 602-603: Tunyukuk Yazıtı'nın Runik Harfli Metni
s. 605-629: Malzeme 2: Kül Tigin Yazıtı ile Bilge Kağan Yazıtı'nın Karşılaştırılması
s. 607-626: Kül Tigin Yazıtı ile Bilge Kağan Yazıtı'nın Karşılaştırılmalı Transkripsiyonlu Metni
s. 627-629: Kül Tigin Yazıtı ile Bilge Kağan Yazıtı'nın Karşılaştırılmalı Runik Harfli Metni
s. 631-668: Malzeme 3: Kül Tigin Yazıtı'nın Batı Yüzündeki Çince Yazıtı
s. 633: Radloff atlasından (resim)
s. 634: Fin atlasından
s. 635: Shiratori'nin çalışmasından (1899)
s. 636-637: Fin atlasındaki Georg von der Gabelentz'in Almanca çevirisi
s. 638-642: M. E.-H. Parker'in İngilizce çevirisi

- s. 643-668: K. Shiratori'nin Almanca çalışması
s. 669-671: Malzeme 4: Türk dillerinin dağılımını gösteren renkli harita
s. 671: Philologiae Turcicae Fundamenta'dan (1959) alınmış harita
s. 673: Yazarın ve çeviren kişinin özgeçmişi
s. 675: Kitabın künyesi

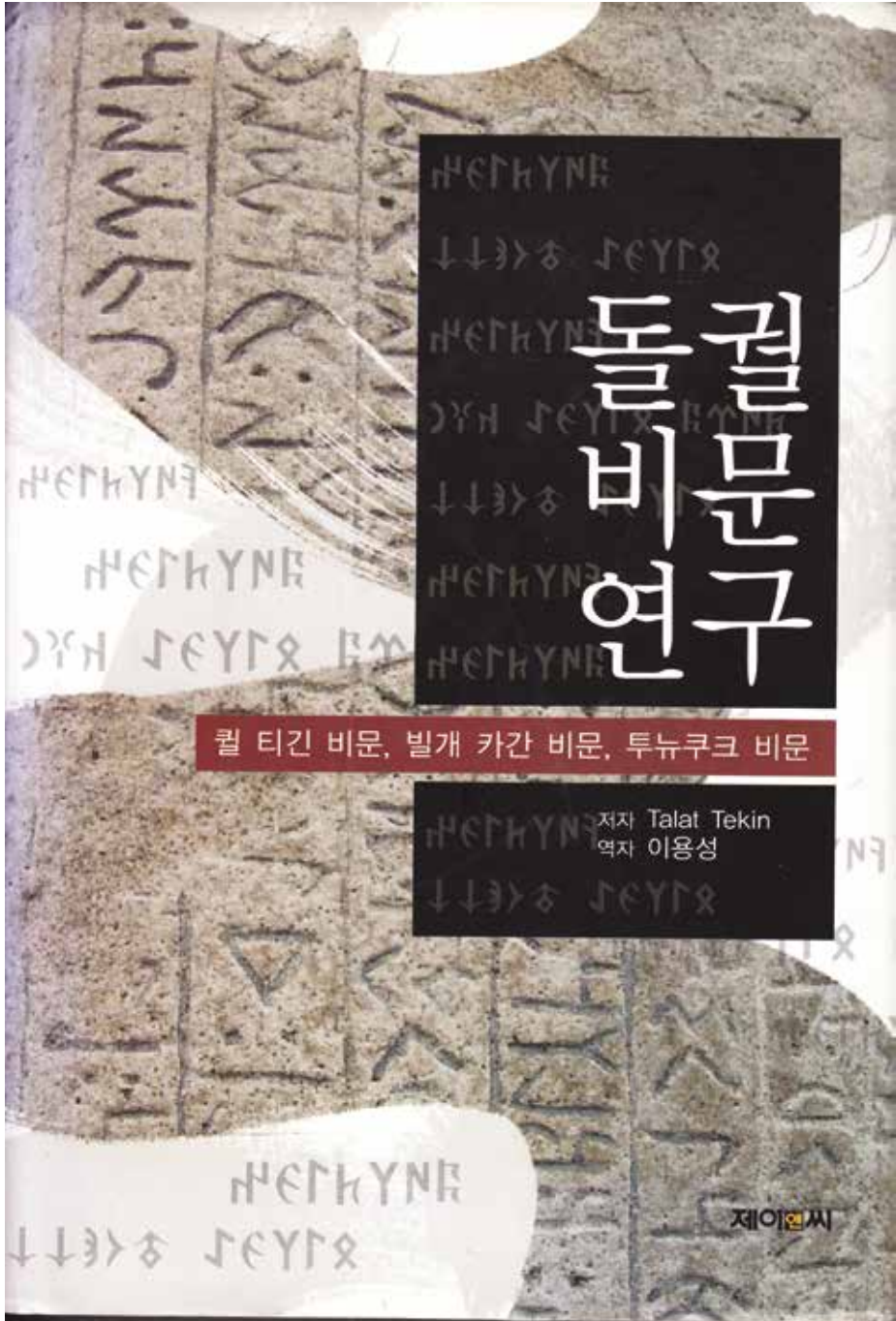
Bu Korece çeviride Türkiye Türkçesi dışındaki sözcüklerin yazımında bazı harfler şöyle değiştirilmiştir:

e → ä ı → ĩ c → ĵ ç → č
g (G¹) → γ j → ž k (K¹) → q ñ → ŋ
ny → ñ ş → š

Kitabı çevirenin katkılarının başında sözlük kısmının yeniden hazırlanışı gelir. Koreli okuyucular için 670 dipnot yer alır. Kitapta adı geçen kişilerin tümü için doğum (ve ölüm) tarihi vs. hakkında bilgi yer alır. Ayrıca her kaynak veya kavram için de bilgi yer alır.

Çevirenin dipnotları şöyle geçmektedir:

- s. 27-76'daki Giriş'te 75 tane
s. 77-120'deki Kül Tigin Yazıtı'nda 131 tane
s. 121-167: Bilge Kağan Yazıtı'nda 83 tane
s. 169-194: Tunyukuk Yazıtı'nda 58 tane
s. 195-351: Açıklamalar'da 323 tane

퀴 티긴 비문, 빌개 카간 비문, 투뉴쿠크 비문

저자 Talat Tekin
역자 이용성

제이앤씨

■ 퀴 톨긴(Kül Tigin) 비문 ■

(S 1)

t(ä)ŋri t(ä)g : t(ä)ŋridä : bolm(i)š : türük : bilgä : q(a)γ(a)n : bu
ödkä : ol(o)rt(u)m : s(a)b(i)m(i)n : tük(ä)ti : (e)šidg(i)l : ul(a)yu :
in(i)ygün(ü)m : oyl(a)n(i)m : birki : uy(u)š(u)m : bod(u)n(u)m :
biryä : š(a)d(a)pit b(ä)gl(ä)r : yïryä : t(a)rqa)t : buyruq : b(ä)gl(ä)r
: ot(u)z [t(a)t(a)r]

(S 2)

töquz oy(u)z : b(ä)gl(ä)ri : bod(u)ni : bu s(a)b(i)m(i)n : (ä)dgüti :
(e)šid : q(a)t(i)γdi : tiqla : ilg(ä)rü : kün : tuys(i)q(q)a : birg(ä)rü :
kün : ortosiŋ(a)ru : qūurīγ(a)ru : kün : b(a)tsīqīŋa : yīrγ(a)ru : tün
: ortosiŋ(a)ru : (a)n̄ta : ičr(ä)ki : bod(u)n : qool[p] : m[(a)ŋ]ja : kör[ür
(a)n̄č]ja bod(u)n :

(S 3)

qoop : itd(i)m : ol (a)mti : (a)n̄(i)γ yōq : türük : q(a)γ(a)n : ötü-
(ä)n : yış : ol(o)rs(a)r : iltä : buŋ yōq : ilg(ä)rü : š(a)n̄tuŋ : y(a)ziqa
t(ä)gi : sül(ä)d(i)m : t(a)loyqa : kič(i)g : t(ä)gm(ä)d(i)m : birg(ä)rü
: töquz : (ä)rs(i)nkä : t(ä)gi : sül(ä)d(i)m : töpötkä : kič(i)g [t(ä)g]-
m(ä)d(i)m : qūurīγ(a)ru : y(e)n̄čü üg[(ü)z]

(S 4)

k(ä)čä : t(ä)m(i)r q(a)p(i)γqa : t(ä)gi : sül(ä)d(i)m : yīrγ(a)ru :
y(i)r b(a)y(i)rquu : yiriŋä : t(ä)gi : sül(ä)d(i)m : bun̄ča : yirkä :
t(ä)gi : yor(i)td(i)m : ötü(k)ä)n : yışda : yig : idi yōq : (ä)rm(i)š : il
tuts(i)q : yir : ötü(k)ä)n : yış (ä)rm(i)š : bu yirdä : ol(o)r(u)p : t(a)b-
γ(a)č : bod(u)n : birlä :

- Inäl** 태자 (移渥; 카프간 카간의 아들의 칭호) (T 31, 45)
- Inänču** 높은 칭호의 하나 (KT W 2); → **Īnanču, Inanču**
- ingäk** 암소 (ĪB 41)
- Ingäk** 호수 이름 (T 15)
- ingän** 암낙타 (Altĭnköl I 3; ĪB 5); → **tür**
- ini** 남동생
- iniygün** 남동생들
- ir** 북쪽 (→ **yir**)
- ir-** ~이다, 있다 (KT S 13); → **är-**
- ir-** 이르다, 도달하다, 다다르다 (T 45 등); → **er-**
- iril-** 헤어지다, 갈라지다; → **yiril-**
- irkäk** 수~, 수컷의 (ĪB 24, 41)
- Irkin** 높은 칭호의 하나(俟斤³¹³); → **Ulug Irkin, Sir Irkin**
- irtür-** 이르게 하다, 도달하게 하다, 다다르게 하다
- isig** 사랑하는, 소중한 (ĪB 67)
- isirkä-** 누군가의 죽음을 슬퍼하다, 애도하다 (Altĭnköl II 4)
- iš** 일, 봉사
- iš** → **eš**
- išgiti** 비단; → **ešgiti**
- Īstämi** 사람 이름 (室點密; **Īstämi Kagan**)
- it-** 조직하다, 편성하다; 하다; → **et-**
- Itačuk** 사람 이름 (ĪB 67)
- itgüči** 만드는, 하는 (사람), 장인(匠人)

313) 俟은 佚의 잘못임이 분명하다.

